

ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ภาษาไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สิริวรรณพิชา ธนจิราววัฒน์¹ และ สมทรง บุรุษพัฒน์²

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประเทศไทย

² สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ประเทศไทย

Tonal Geography of Tai Yuan In Southeast Asia

Thanajirawat, Z.¹ and Burusphat, S.²

¹ Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

² Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 27 March 2018

Revised 7 March 2019

Accepted 7 March 2019

คำสำคัญ

ไถยวน

วรรณยุกต์

วรรณยุกต์ไถยวน

ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์

ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ไถยวน

Keywords:

Tai Yuan

Tone

Tai Yuan Tones

Tonal Geography

Tai Yuan Tonal Geography

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ภาษาไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยวนที่พูดในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และจัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ของภาษาไทยวนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยงานวิจัยนี้เก็บข้อมูล จำนวน 22 จุด จาก 14 จังหวัดในประเทศไทย 3 แขวงในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 1 เมืองในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ รวมผู้บอกภาษา 83 คน โดยใช้รายการคำศัพท์ 80 คำจากตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยปัจจุบันของ Gedney (1972) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (Praat) และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ด้วยรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวน ผลการศึกษาพบว่า ภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง 5 กลุ่ม คือ 1) ระบบวรรณยุกต์ที่พบส่วนใหญ่เป็นแบบ A12-34 และ BCD123-4 2) แบบ A12-34 และ BCD123-4 (B4=DL4=DS4) พบเฉพาะแขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) แบบ A12-34 และ BCD123-4 (A34 = B123 = DL123) พบที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ตอนใต้) และอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 4) แบบ A12-34 BDL1234 และ CDS123-4 พบที่อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ประเทศไทยและแขวงไชยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 5) แบบ A12-34 และ BCD123-4 (A34=B123=DL123, B4=C4=DL4) พบที่จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาเหล่านี้ได้แสดงและจัดทำเป็นแผนที่ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์ของภาษาไทยวนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

* Corresponding author

E-mail address: janida_20@hotmail.com

Abstract

This research analyzes and compares the tonal features of Tai Yuan spoken in Thailand, Laos and Myanmar, and produces a geographical map of Tai Yuan tones in Southeast Asia. The data were collected from 22 locations in 14 provinces in Thailand, three districts in Laos and one town in Myanmar, from 83 informants using an 80 item word list based on Gedney's tone box (1972). Tones were analyzed by using Praat software and the results were then compared by using the criteria of tonal split, tonal merger, and tonal features. The results reveal that the tones of Tai Yuan dialects spoken in Thailand, Laos and Myanmar can be classified into five groups according to the split and merger of tones in columns A, B, C, DL, and DS. The first group, A12-34 and BCD123-4, was spoken by most speakers in Thailand, Laos and Myanmar. The second group, A12-34 and BCD123-4 (B4=DL4=DS4), was spoken in Bor Kaew, Laos. The third group, A12-34 and BCD123-4 (A34=B123=DL123), was spoken in Mae Jaem, Chiang Mai Province and Lab Lae, Uttaradit Province, Thailand. The fourth group, A12-34, BDL1234, and CDS123-4, was spoken in Tha Pla, Uttaradit Province, Thailand and Xayaburi Province, Laos. The fifth group, A12-34 and BCD123-4 (A34=B123=DL123, B4=C4=DL4), was spoken in Ratchaburi Province, Thailand. These results will go towards developing a tonal geographical map of Tai Yuan in Southeast Asia.

1. บทนำ (Introduction)

ไทยวน หรือ ไตยวน (Tai Yuan) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานทางตอนเหนือของประเทศไทยที่เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรล้านนาในอดีต คนล้านนามีหลากหลายชาติพันธุ์ แต่กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือ “ไทยวน” ภาษาไทยวน เป็นภาษาซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษาไท-กะได (Tai-Kadai) เป็นภาษาถิ่นตระกูลไทในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern) (Li, 1977) มีชื่อเรียกอื่น ๆ คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาล้านนา หรือภาษาคำเมือง ปัจจุบันจากเอกสารต่าง ๆ พบว่า ภาษาไทยวน หรือ ไตยวน เป็นภาษาที่ใช้พูดใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง แม่ฮ่องสอน (กรรณิการ์ วิมลเกษม, 2549) และบางอำเภอในจังหวัดอื่น ๆ อีก 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ (ยุวเรศ วุทธิธพล, 2547) สระบุรี (เสนห์ ชาวขมิ้น, 2531) ราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี (สงวน โชติสุขรัตน์, 2512; สมทรง และคณะ, 2554) ลพบุรี (Khanittanan, 1973) และนครราชสีมา (อรทัย เจือจันอัด, 2530)

นอกจากประเทศไทยซึ่งพบว่ามีชาวไทยวน ยังพบชาวไทยวนอาศัยอยู่ในประเทศอื่น ๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีก ดังเช่นพบในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) (Lewis, 2009) อาศัยอยู่ตามแขวงต่าง ๆ ได้แก่ แขวงไชยบุรีที่เมืองเชียงฮอน แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงพระบางที่เมืองเชียงเงิน และแขวงหลวงน้ำทา และในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (พม่า) พบชาวไทยวนอาศัยอยู่ที่เมืองเมียวดี (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559)

ดังนั้นจากประชากรชาวไทยวนที่พบได้นำมาสู่ภาษาไทยวนที่เป็นภาษาที่ชาวไทยวนใช้ ซึ่งพบว่าการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาไทยวนส่วนใหญ่ได้มุ่งเน้นที่ศึกษาภาษาไทยวนในประเทศไทย ส่วนการศึกษาภาษาไทยวนในประเทศอื่น ๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังคงค่อนข้างจำกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาภาษาไทยวนที่พูดในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมุ่งศึกษาที่ระบบวรรณยุกต์เป็นสำคัญทั้งนี้เพราะวรรณยุกต์เป็นตัวบ่งบอกภาษาถิ่นย่อยได้ชัดเจนที่สุด (Gedney, 1972) โดยแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของภาษาไทยวนและแหล่งที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนปัจจุบันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งเส้นทางการอพยพจากถิ่นฐานเดิมสู่ถิ่นฐานปัจจุบัน

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาศาสตร์วรรณยุกต์ภาษาไทยวน ใช้แนวความคิดภูมิศาสตร์ภาษาถิ่น (Dialect Geography) ของ Falk (1973) และสมทรง บุรุษพัฒน์ (2543) ที่สรุปได้ว่า การศึกษาศาสตร์ภาษาถิ่น คือการศึกษาความแตกต่างของภาษาถิ่นที่แสดงลงในแผนที่ โดยปัจจุบัน

เป็นการศึกษาการแปรของภาษาที่เป็นไปได้และศึกษาภาษาถิ่นเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นการศึกษาการแปรของภาษาที่สำคัญ และ วิทยาภาษาถิ่น (Dialectology approach) ของ Chambers and Trudgill (1980) ซึ่งให้คำจำกัดความของคำว่า “สำเนียง” (accent) หมายถึง ภาษาย่อยของภาษาถิ่นเดียวกันซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะด้านเสียงเท่านั้น แต่สำหรับด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย (Research Methodology)

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1) การคัดเลือกพื้นที่วิจัย เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ จึงมีวิธีการดำเนินการคัดเลือกพื้นที่วิจัยโดยชุมชนไทยวนใน 3 ประเทศเพื่อเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ที่เป็นปัจจุบัน โดยคัดเลือกเฉพาะชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับถิ่นฐานเดิมของชาวไทยวน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลภาคสนาม จำนวน 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดนครราชสีมา และสำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ก็เช่นเดียวกัน คือคัดเลือกชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับถิ่นฐานเดิมของชาวไทยวน คือชาวไทยวนในเมืองเมียวดีมีบรรพบุรุษมาจากล้านนาจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดน่าน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559; สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 32 เรื่องที่ 5 เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทย) และบรรพบุรุษของชาวไทยวนที่แขวงไซยะบุรี แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ซึ่งเดิมเป็นอาณาจักรสยาม ที่มาจากเมืองเชียงแสนและจังหวัดน่าน (Schliesinger, 2003) รวมพื้นที่เก็บข้อมูล 18 แห่ง

2) การคัดเลือกผู้บอกภาษา จะเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาไทยวนที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งใช้ภาษาไทยวนเป็นภาษาแม่ และปัจจุบันยังคงใช้ชีวิตประจำวัน โดยการกำหนดจำนวนผู้บอกภาษาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ตามขนาดของชุมชน โดยเก็บจากผู้บอกภาษาที่แขวงไซยะบุรี จำนวน 10 คน แขวงบ่อแก้ว จำนวน 6 คน แขวงหลวงพระบาง จำนวน 6 คน และเมืองเมียวดี จำนวน 4 คน รวมจำนวนผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 26 คน ส่วนผู้บอกภาษาในประเทศไทยเก็บข้อมูลจังหวัดละ 3 คน ยกเว้นจังหวัดเชียงใหม่ที่เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา 6 คน เนื่องจากภาษาไทยวนในจังหวัดเชียงใหม่จำแนกออกเป็นภาษาถิ่นย่อยเชียงใหม่ตอนเหนือและภาษาถิ่นย่อยเชียงใหม่ตอนใต้

(สุธีรา ภูมิเจริญ, 2538) ในงานวิจัยนี้จึงเลือกเก็บอำเภอมืองและอำเภอสาร์ภี เป็นตัวแทนของ เชียงใหม่ตอนเหนือ จำนวน 3 คน และอำเภอมแม่แจ่มซึ่งเป็นตัวแทนของเชียงใหม่ตอนใต้ จำนวน 3 คน จังหวัดเชียงรายเก็บผู้บอกภาษา จำนวน 6 คน เนื่องจากเก็บผู้บอกภาษาที่อำเภอยางแสน ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาณาจักรไทยวนดั้งเดิมและอำเภอมืองซึ่งเป็นบริเวณรอบนอกเมืองเชียงแสนเดิม อำเภอละ 3 คน จังหวัดน่านเก็บผู้บอกภาษา จำนวน 6 คน เนื่องจากตามประวัติศาสตร์ชาว ไทยวนที่เมืองเชียงแสนที่ถูกเทครัวและถูกนำไปตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดน่านในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทำให้มีกลุ่มชนชาวไทยวนที่จังหวัดน่าน 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่ ที่จังหวัดน่านดั้งเดิม และกลุ่มที่อพยพมาจากเชียงแสน และจังหวัดอุตรดิตถ์ที่เก็บผู้บอกภาษา จำนวน 9 คน เนื่องจากการสำรวจขั้นต้นพบว่ามีความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละ อำเภที่มีชาวไทยวนอาศัยอยู่ คือ อำเภอลับแล อำเภอดรอน และอำเภท่าปลา โดยมีผู้บอก ภาษาอำเภอละ 3 คน รวม 9 คน ดังนั้นจำนวนผู้บอกภาษาชาวไทยวนในประเทศไทยรวม 57 คน สรุปรวมจำนวนผู้บอกภาษาในงานวิจัยนี้จำนวนทั้งสิ้น 83 คน

3) รายการคำสำหรับเก็บข้อมูล ดัดแปลงมาจากรายการทดสอบเสียงวรรณยุกต์โดย อาศัยรายการคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยปัจจุบันของ Gedney (1972) จำนวน 80 คำ

4) การบันทึกเสียงโดยผู้บอกภาษาออกเสียงคำทดสอบเสียงวรรณยุกต์ คำละ 3 ครั้ง โดยใช้ภาพประกอบและการไปคำในการเก็บข้อมูล ดังนั้นจำนวนคำเดี่ยวที่บันทึกมีจำนวนทั้งสิ้น 19,920 คำ (83 คน x 80 คำ x 3 ครั้ง)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1) การเตรียมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ เมื่อได้เสียงที่บันทึกมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะ ทำการตัดเสียงแวล้อมรบกวนออกไปโดยใช้โปรแกรม Audacity เวอร์ชัน 2.1.2 และตัดคำโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (Praat)

2) การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการฟังและการใช้กล่องเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) เป็นเครื่องมือ

3) การวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง (Praat) ในการวิเคราะห์หาค่าความถี่มูลฐาน และหาค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยในแต่ละคำของผู้ บอกภาษาในแต่ละกลุ่มพื้นที่ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel 2010 จากนั้นผู้วิจัยจึงนำค่าความถี่ มูลฐานเฉลี่ยดังกล่าวมาคำนวณหาค่าเซมิโทน (Semitone หรือ ST) ในทุกเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้สูตรคำนวณหาค่าเซมิโทน คือ $12 \cdot \log(\text{Hz to be translated} / \text{Hz reference level}) / \log(2)$ (ศุจินันท์ จิตวิริยนนท์, 2555, น. 19-46) และแสดงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ โดยแปลงผลข้อมูล

ให้เป็นกราฟเส้นทำได้โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel 2010 และปรับเสียงวรรณยุกต์ให้เป็นค่า 5 ระดับ เพื่อใช้ในการบรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์

4) วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ในประเด็นของ จำนวนเสียงวรรณยุกต์ การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

5) จัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์วรรณยุกต์เพื่อแสดงการแปรของวรรณยุกต์ตามภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

4. ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวน

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวนจะนำเสนอระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวนใน 3 ประเทศ คือ ประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยจะกล่าวถึงประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ 1. รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและจำนวนวรรณยุกต์ที่พบในภาษาไทยวน และ 2. สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่พบในภาษาไทยวน ดังนี้

4.1 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและจำนวนวรรณยุกต์ที่พบในภาษาไทยวน

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงและจำนวนวรรณยุกต์ที่พบในภาษาไทยวนที่พบของภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีรูปแบบการแยกเสียงของวรรณยุกต์ดั้งเดิมในช่องวรรณยุกต์ A อันเนื่องจากอิทธิพลของการบีบเส้นเสียง (Glottalization) ของพยัญชนะต้นดั้งเดิมเหมือนกัน คือ A12-34 และรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ในช่อง B C DL และ DS พบว่าส่วนใหญ่มีความเหมือนกัน คือ มีการแยกเสียงแบบสองทางอันเนื่องจากการสั้นของเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม ยกเว้น (1) วรรณยุกต์ช่อง B และ DL ที่พบที่อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ประเทศไทย และแขวงไซยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ไม่มีการแยกเสียง (2) วรรณยุกต์ช่อง B4 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง C4 และ DL4 (B4 = C4 = DL4) พบที่จังหวัดราชบุรี และ (3) วรรณยุกต์ช่อง DL4 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง DS4 (DL4=DS4) พบที่แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงที่พบในวรรณยุกต์ช่อง A B C DL และ DS ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ยังพบว่า

(1) วรรณยุกต์ช่อง B มีวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง DL ($B=DL$) โดยพบว่า วรรณยุกต์ B123 มีวรรณยุกต์เดียวกันกับ DL123 และวรรณยุกต์ B4 มีวรรณยุกต์เดียวกันกับ DL4 พบในทุกพื้นที่ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานที่ศึกษาและทบทวนวรรณกรรม เพราะเป็น ลักษณะเฉพาะดั้งเดิมของภาษาไทยวน

(2) วรรณยุกต์ช่อง DS123 สามารถมีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ในช่องอื่น ๆ ได้ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 $DS123 = A12$ พบที่จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดลำปาง จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี เมืองเมืงยวดี ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ แขวง บ่อแก้ว และแขวงหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และแบบที่ 2 $DS123 = A34$ พบที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ และแขวงไชยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(3) วรรณยุกต์ช่อง DS4 สามารถมีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ในช่องอื่น ๆ ได้ 2 แบบ คือแบบที่ 1 $DS4 = C123$ พบที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครราชสีมา เมืองเมืงยวดี ประเทศ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ แขวงไชยะบุรี และแขวงหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว และแบบที่ 2 $DS4 = C4$ พบที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดนครปฐม

(4) วรรณยุกต์ช่อง A34 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ในช่อง B123 และ DL123 ($A34 = B123 = DL123$) พบที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ตอนใต้) อำเภอ ลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดราชบุรี

ดังนั้นจากการสรุประบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่ได้ศึกษาจากผู้ออกภาษาทั้ง 14 จังหวัด ในประเทศไทย 3 แขวงในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 1 เมืองในประเทศ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ข้างต้น เมื่อนำรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ ที่พบทุกที่ที่ศึกษาในทุกช่องวรรณยุกต์ คือ วรรณยุกต์ช่อง A B C DL และ DS พบว่า

1) ระบบวรรณยุกต์หลักมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวน แบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ทำให้พบว่า มีเสียงวรรณยุกต์ จำนวน 6 หน่วยเสียง และยังเป็นรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ที่พบมากที่สุด คือจำนวน 60 คน จากผู้ออกภาษา จำนวน 83 คน โดยพบจากผู้ออกภาษาอำเภอเมืองและอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่เหนือ) 3 คน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ใต้) 1 คน อำเภอเมืองและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 6 คน จังหวัดกำแพงเพชร 3 คน จังหวัด สุโขทัย 3 คน จังหวัดพิจิตร 3 คน อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ 3 คน จังหวัดน่าน 6 คน จังหวัด

ลำปาง 3 คน จังหวัดแพร่ 3 คน จังหวัดสระบุรี 3 คน จังหวัดลพบุรี 3 คน จังหวัดนครปฐม 3 คน จังหวัดนครราชสีมา 3 คน แขวงไชยบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 4 คน แขวงหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 6 คน และเมืองเมียวดี ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ 4 คน ดังภาพที่ 1

2) ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 1 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยแบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ทำให้พบว่ามีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง แต่วรรณยุกต์ช่อง DL4 และ DS4 มีการรวมเสียงเป็นวรรณยุกต์เดียวกัน พบเฉพาะผู้บอกภาษาที่แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 6 คน ดังภาพที่ 2

3) ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 2 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยแบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 แต่เสียงวรรณยุกต์ช่อง A34 มีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง B123 และ DL123 ทำให้พบว่ามีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง พบเฉพาะผู้บอกภาษาที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ตอนใต้) 2 คน และอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ 3 คน ดังภาพที่ 3

4) ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 3 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยแบบวรรณยุกต์ช่อง A C และ DS มีการแยกเสียงแบบสองทาง โดยวรรณยุกต์ช่อง A มีรูปแบบการแยกเสียงโดยอิทธิพลของการบีบเส้นเสียงของพยัญชนะต้นดั้งเดิม และวรรณยุกต์ช่อง C และ DS มีรูปแบบการแยกเสียงอันเนื่องจากการสั้นของเส้นเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม ยกเว้นวรรณยุกต์ช่อง B และ DL ที่ไม่มีการแยกเสียง ทำให้พบว่ามีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 5 หน่วยเสียง พบเฉพาะผู้บอกภาษาที่อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ 3 คน และแขวงไชยบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 6 คน ดังภาพที่ 4

5) ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 4 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยแบบ A12-34 B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 แต่มีการรวมเสียงกันของเสียงวรรณยุกต์ช่อง $A34 = B123 = DL123$ และเสียงวรรณยุกต์ช่อง $B4 = C4 = DL4$ ทำให้จำนวนเสียงวรรณยุกต์ลดลงเหลือเพียง 4 วรรณยุกต์พบเฉพาะผู้บอกภาษาที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 คน ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 1

ระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวนหลักพบมากที่สุด ในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1 / ว.2
2					
3	ว.2	ว.4	ว.6	ว.4	ว.5 / ว.6
4					

↑ B = DL ↑

ภาพที่ 2

ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 1 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวน ที่พบเฉพาะแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว (DL4 = DS4)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
2					
3	ว.2	ว.4	ว.6	ว.4	ว.5 / ว.6
4					

↑ B = DL ↑

ภาพที่ 3

ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 2 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่พบเฉพาะที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ตอนใต้) และอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (A34 = B123 = DL123)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.2	ว.4	ว.2	ว.1
2					
3	ว.2	ว.3	ว.5	ว.3	ว.4 / ว.5
4					

↑ B = DL ↑

ภาพที่ 4

ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 3 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่พบ ที่อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ประเทศไทย และแขวงไซยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (BDL1234)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.3	ว.1 / ว.2
2					
3	ว.2	ว.4	ว.5	ว.3	ว.4
4					

↑ B = DL ↑

ภาพที่ 5

ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 4 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่พบเฉพาะจังหวัดราชบุรี (A34 = B123 = DL123) และ (B4 = C4 = DL4)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.2	ว.4	ว.2	ว.1
2					
3	ว.2	ว.3	ว.5	ว.3	ว.4
4					

↑ B = DL ↑

ระบบวรรณยุกต์หลักและระบบวรรณยุกต์แปรอีก 4 รูปแบบที่พบตั้งข้างต้นที่กล่าวมา มีความแตกต่างกันในแง่รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเปรียบเทียบ ผลการศึกษาพบว่า ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 1 มีสัทลักษณะโดยรวมของเสียงวรรณยุกต์ รูปแปรที่คล้ายคลึงกับเสียงวรรณยุกต์หลัก ยกเว้นระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 2 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 ที่พบว่ามีความแตกต่างกันคือ ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 2 ไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ กลางขึ้น [35] ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 3 มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ช่อง B และ DL จากเสียง วรรณยุกต์กลางต่ำระดับกับเสียงวรรณยุกต์กลางตก เป็นเสียงวรรณยุกต์กลางต่ำตก [21] และ ระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 4 ไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์กลางขึ้น [35] และเสียงวรรณยุกต์ กลางตก [31] จึงส่งผลให้การลำดับเสียงวรรณยุกต์มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังสามารถอธิบายได้ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยวนระหว่างระบบวรรณยุกต์หลักกับระบบวรรณยุกต์แปร

ระบบวรรณยุกต์หลัก	ระบบวรรณยุกต์แปร			
	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3	แบบที่ 4
วรรณยุกต์ช่อง A12 เสียงกลางต่ำขึ้น [23] [24] และ [25]	√	√	√	√
วรรณยุกต์ช่อง A34 เสียงกลางขึ้น [35]	√	[22]	√	[22]
วรรณยุกต์ช่อง B123 และ DL123 เสียงกลางต่ำระดับ [22]	√		[21]	
วรรณยุกต์ช่อง B4 และ DL4 เสียงกลางตก [31] และ [32]	√	√		
วรรณยุกต์ C4 เสียงกลางสูงตกและจบด้วยเสียงกัก ที่เส้นเสียง [42 ใ] และ [43 ใ]	√	√	√	[42 ใ]
วรรณยุกต์ C123 เสียงกลางสูงระดับและจบด้วยเสียงกัก ที่เส้นเสียง [44 ใ]	√	√	√	√

ดังนั้นรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่พบในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สามารถนำเสนอผลในภาพรวม ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

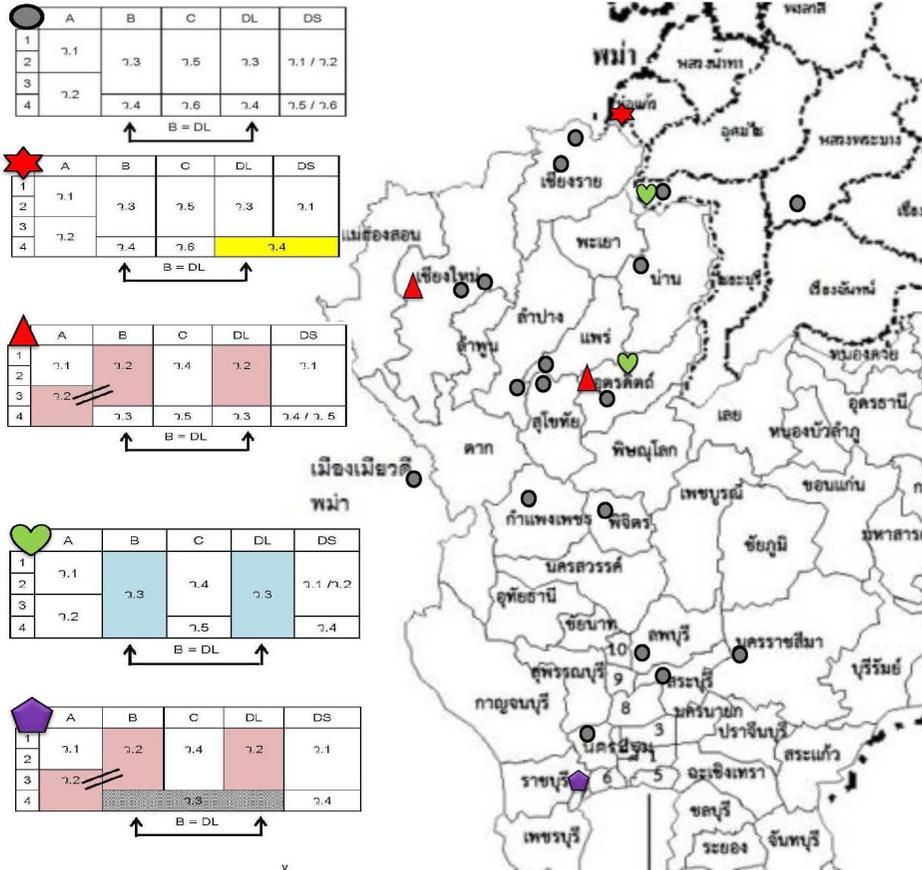
รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่พบในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์	ลักษณะเด่นที่พบ	จำนวนเสียงวรรณยุกต์ที่พบ	พื้นที่ที่พบ
A12-34 BCD123-4	B = DL	6 หน่วยเสียง	อำเภอเมืองและอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่เหนือ) อำเภอเมืองและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครราชสีมา แขวงไชยะบุรี แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว และเมืองเมียวดี ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
	B = DL B4 = DL4 = DS4		แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว
A12-34 BCD123-4	A34 = B123 = DL123 และ B = DL	5 หน่วยเสียง	อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (เชียงใหม่ตอนใต้) และ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ประเทศไทย
A12-34 B และ DL1234 C และ DS123-4	ไม่ปรากฏการแยกเสียงในช่อง B และ DL และ B = DL		อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ประเทศไทย และแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว
	A34 = B123 =DL123 B4 = C4 =DL4 และ B = DL	4 หน่วยเสียง	จังหวัดราชบุรี ประเทศไทย

นอกจากนี้รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงที่พบทั้ง 5 รูปแบบในภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์สามารถแสดงให้เห็นได้ในภาพที่ 6

ภาพที่ 6

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงที่พบทั้ง 5 รูปแบบในภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

4.2 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่พบในภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ประเทศ พบว่าสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุดจากการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ เรียกว่า “สัทลักษณะหลัก” พบเสียงวรรณยุกต์ทั้งสิ้น 6 หน่วยเสียง แบ่งเป็นวรรณยุกต์ระดับ (Level tone) 2 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์ช่อง B123 และ DL123 และวรรณยุกต์ช่อง C123 และ DS4 วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour tone) 4 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์ช่อง A12 และ DS123 วรรณยุกต์ช่อง A34

วรรณยุกต์ช่อง B4 และ DL4 และวรรณยุกต์ช่อง C4 สัทลักษณะหลักของเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 6 หน่วยเสียงสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

วรรณยุกต์ช่อง A12 ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางต่ำขึ้น (Low-Mid Rising) [23] [24] และ [25]

วรรณยุกต์ช่อง A34 ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางขึ้น (Mid Rising) [35]

วรรณยุกต์ช่อง B123 และ DL123 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางต่ำระดับ (Low-Mid Level) [22]

วรรณยุกต์ช่อง B4 และ DL4 ปรากฏทั้งในคำเป็นและคำตายสระเสียงยาว สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางตก (Mid Falling) [31] และ [32]

วรรณยุกต์ช่อง C123 ปรากฏในคำเป็น มีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางสูงระดับและจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง (Glottalized High-Mid Level) [44]

วรรณยุกต์ช่อง C4 ปรากฏในคำเป็น สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางสูงตกและจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง (Glottalized High-Mid Falling) [42] และ [43]

วรรณยุกต์ช่อง DS123 ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น ประกอบด้วยเสียงย่อย 2 หน่วยเสียงย่อย คือวรรณยุกต์ช่อง DS123 มีวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง A12 สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางต่ำขึ้น [23] [24] และ [25] และวรรณยุกต์ช่อง DS123 มีวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง A34 สัทลักษณะเป็นเสียงกลางขึ้น [35]

วรรณยุกต์ช่อง DS4 ประกอบด้วย 2 หน่วยเสียงย่อย ปรากฏในคำตายสระเสียงสั้น พบว่าวรรณยุกต์ช่อง DS4 มีวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง C123 คือมีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางสูงระดับ [44] และวรรณยุกต์ช่อง DS4 มีวรรณยุกต์คล้ายกันกับวรรณยุกต์ช่อง C4 คือมีสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงกลางสูงตกเช่นกัน แต่ไม่มีการจบด้วยเสียงกักที่เส้นเสียง [42] และ [43]

ตารางที่ 3

สัทลักษณะหลักของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

	A	B	C	DL	DS
1	กลางต่ำขึ้น ✓	กลางต่ำระดับ —	กลางสูงระดับ และจบด้วยเสียงกัก ที่เส้นเสียง	กลางต่ำระดับ —	กลางต่ำขึ้น ✓
2	(Low-Mid Rising)	(Low-Mid Level)	 (Glottalized High-Mid Level)	(Low-Mid Level)	(Low-Mid Rising) / กลางขึ้น
3					✓ (Mid Rising)
4	กลางขึ้น ✓ (Mid Rising)	กลางตก (Mid Falling)	กลางสูงตก และจบด้วยเสียงกัก ที่เส้นเสียง (Glottalized High-Mid Falling)	กลางตก (Mid Falling)	กลางสูงระดับ (High-Mid Level) / กลางสูงตก (High-Mid Falling)

นอกจาก “สัทลักษณะหลัก” ยังพบ “สัทลักษณะแปร”¹ โดยสัทลักษณะแปรที่พบของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนปรากฏในเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 6 หน่วยเสียง และนอกจากนี้สำหรับวรรณยุกต์ของ DS123 และ DS4 ยังพบว่า มีสัทลักษณะแปรเหมือนกับวรรณยุกต์ของ A และ C ตามลำดับ สามารถนำเสนอโดยสรุปเป็นตารางแสดงสัทลักษณะหลัก สัทลักษณะแปร และบริเวณที่พบภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ดังตารางที่ 4

¹ “สัทลักษณะแปร” คือ สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนที่มีการปรากฏรองลงมาจากสัทลักษณะหลัก หรือพบน้อย

ตารางที่ 4

สัญลักษณ์หลัก สัญลักษณ์แปรและบริเวณที่พบภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์หลัก	สัญลักษณ์แปร		บริเวณที่พบ
วรรณยุกต์ ช่อง A12	กลางต่ำขึ้น [23/24/25]	ต่ำขึ้น	[14]	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายและ จังหวัดลพบุรี
		กลางต่ำ ตกขึ้น	[213] [214] [215]	อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดราชบุรี แขวงบ่อแก้ว และแขวงไชยะบุรี
		กลางตก ขึ้น	[325]	อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดนครราชสีมา
		กลางขึ้น	[35]	จังหวัดนครปฐม และแขวงหลวงพระบาง
วรรณยุกต์ ช่อง A34	กลางขึ้น [35]	กลางตก	[32]	จังหวัดเชียงใหม่
		กลาง ระดับ	[33]	อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครราชสีมา และแขวงบ่อแก้ว
		กลางต่ำ ระดับ	[22]	จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดลำปาง จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี และเมืองเมียวดี
		กลางต่ำ ขึ้น	[23]	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
		กลางต่ำ ขึ้นตก	[232]	จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร จังหวัดสระบุรี และแขวงหลวงพระบาง
วรรณยุกต์ ช่อง B123 และ DL123	กลางต่ำระดับ [22]	กลาง ระดับ	[33]	จังหวัดพิจิตร จังหวัดลพบุรี
		กลางตก	[31] [32]	จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดลำปาง จังหวัดนครราชสีมา เมืองเมียวดี แขวงบ่อแก้ว และแขวง หลวงพระบาง
		กลางต่ำ ตก	[21]	จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดลำปาง แขวงบ่อแก้ว และ แขวงไชยะบุรี

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์หลัก	สัญลักษณ์แปร		บริเวณที่พบ
วรรณยุกต์ ช่อง B4 และ DL4	กลางตก [31/32]	กลางสูง ตก	[41] [42]	อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร จังหวัดลำปาง จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครราชสีมา แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงพระบาง และเมืองเมียวดี
		กลางต่ำ ตก	[21]	
วรรณยุกต์ ช่อง C123	กลางสูงระดับ และจบด้วย เสียงกักที่เส้นเสียง [44 ใ]	กลาง ระดับและ จบด้วย เสียงกักที่ เส้นเสียง	[33 ใ]	จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดราชบุรี และเมืองเมียวดี
		กลางสูง ตกและจบ ด้วยเสียง กักที่เส้น เสียง	[41 ใ] [43 ใ]	
วรรณยุกต์ ช่อง C4	กลางสูงตก และจบด้วย เสียงกักที่เส้นเสียง [42 ใ/43 ใ]	กลางตก และจบ ด้วยเสียง กักที่ เส้นเสียง	[31 ใ] [32 ใ]	จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดลำปาง จังหวัดนครราชสีมา และแขวงบ่อแก้ว
		กลางขึ้น และจบ ด้วยเสียง กักที่ เส้นเสียง	[34 ใ] [35 ใ]	
		กลางขึ้น ตกและ จบด้วย เสียงกักที่ เส้นเสียง	[343 ใ] [354 ใ]	

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์หลัก			สัญลักษณ์แปร		บริเวณที่พบ
				กลาง สูงขึ้นตก และจบ ด้วย เสียงกักที่ สั้นเสียง	[453 ไม้] [454 ไม้]	จังหวัดเชียงราย และแขวงหลวง พระบาง
วรรณยุกต์ ช่อง DS123	วรรณ ยุกต์ ช่อง A	วรรณ ยุกต์ ช่อง A12	กลาง ต่ำขึ้น [23/24/ 25]	ต่ำขึ้น	[14]	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และจังหวัดลพบุรี
				กลางต่ำ ตกขึ้น	[213] [214] [215]	อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดราชบุรี แขวงบ่อแก้ว และแขวงไชยบุรี
				กลาง ตกขึ้น	[325]	อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ และจังหวัดนครราชสีมา
				กลางขึ้น	[35]	จังหวัดนครปฐม แขวงหลวงพระบาง
		วรรณ ยุกต์ ช่อง A34	กลาง ขึ้น [35]	กลางตก	[32]	จังหวัดเชียงใหม่
				กลาง ระดับ	[33]	อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครราชสีมา และแขวงบ่อแก้ว
				กลางต่ำ ระดับ	[22]	จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดลำปาง จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี และเมืองเมียวดี
				กลางต่ำ ขึ้น	[23]	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
				กลางต่ำ ขึ้นตก	[232]	จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิจิตร จังหวัดสระบุรี และ แขวงหลวงพระบาง
				วรรณยุกต์ ช่อง DS4	วรรณ ยุกต์ ช่อง C	วรรณ ยุกต์ ช่อง C123
กลางสูง ตก	[41] [43]	แขวงหลวงบ่อแก้ว				

วรรณยุกต์	สัญลักษณ์หลัก		สัญลักษณ์แปร		บริเวณที่พบ
	วรรณยุกต์ช่อง C4	กลาง สูงตก [42/43]	กลางตก	[31] [32]	
			กลางขึ้น	[34] [35]	จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดลำปาง จังหวัดนครราชสีมา และแขวงบ่อแก้ว
			กลางขึ้น ตก	[343] [354]	จังหวัดเชียงราย และเมืองเมียวดี
			กลาง สูงขึ้นตก	[453] [454]	จังหวัดเชียงราย และแขวงหลวงพระ บาง

5. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยวนในประเทศไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ จากการศึกษาพบว่า มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบ 5 รูปแบบ โดยทั้ง 5 รูปแบบนั้น วรรณยุกต์ช่อง A มีการแยกเสียงรวมเสียงแบบ A12-34 และมีลักษณะเฉพาะที่พบเหมือนกันคือ วรรณยุกต์ช่อง B มีเสียงเดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง DL แต่จะแตกต่างกันที่การแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ช่อง B C และ D ดังนี้ รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 คือ วรรณยุกต์ B C และ D มีการแยกเสียงได้เป็น B123-4 C123-4 DL123-4 และ DS123-4 ปรากฏเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง รูปแบบที่พบส่วนใหญ่จากผู้ออกภาษาจากงานวิจัยนี้ นอกจากรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 ที่กล่าวมา ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้ยังพบอีกว่ายังมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบอื่น ๆ คือ รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 2 คือ มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงเหมือนกับรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 แต่มีการรวมเสียงของเสียงวรรณยุกต์ช่อง B4 DL4 และ DS4 ทำให้ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง พบเฉพาะที่แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 3 เฉพาะวรรณยุกต์ช่อง B และ DL ไม่มีการแยกเสียงแต่วรรณยุกต์ช่อง C และ DS แยกเสียงเป็น C123-4 และ DS123-4 ทำให้ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง พบที่อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และแขวงไชยะบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 4 มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงเหมือนกับรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 แต่มีการรวมเสียงของวรรณยุกต์ที่ช่อง A34 กับ B123 และ DL123 ทำให้ปรากฏเสียง 5 หน่วยเสียง นอกจากนี้รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 5 มีเพิ่มการรวมเสียงของเสียงวรรณยุกต์ช่อง B4 C4 และ DL4 ทำให้ปรากฏเสียงวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง พบเฉพาะที่จังหวัดราชบุรี

จากผลการศึกษาวิจัยนี้พบรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง 5 รูปแบบดังที่ได้กล่าวไปเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานจากการสังเคราะห์ที่มีผู้ทำไว้แล้วนั้น พบว่าทั้ง 5 รูปแบบพบในการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว ยกเว้น 3 รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ คือ 1) รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนจากการศึกษาวิจัยของ อรทัย เจือจันอัด (2530) ที่ศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบ A12-34 BCD123-4 แต่มีการรวมเสียงของวรรณยุกต์ช่อง B4 C123 และ DL4 ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ผู้พูดภาษาไทยวนในจังหวัดนครราชสีมาเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ท่ามกลางผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นโคราชอันเป็นภาษาที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงภาษาไทยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ของอรทัย เจือจันอัด (2530) จึงอาจได้รับอิทธิพลมาจากภาษาไทยถิ่นโคราช แต่เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบจากผลการศึกษาของงานวิจัยนี้ที่เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงแบบที่ 1 และเมื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงจากงานวิจัยภาษาไทยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ของอรทัย เจือจันอัด (2530) และงานวิจัยเรื่องเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยโคราช ของ Pudhitanakul (1979) ผลการศึกษาพบว่าเสียงภาษาไทยโคราชแบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ ระบบวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง 5 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง ซึ่งในงานของ Pudhitanakul (1979) ระบุว่าอำเภอสีคิ้ว พบว่ามีระบบวรรณยุกต์ 2 แบบ คือ 4 หน่วยเสียง และ 6 หน่วยเสียง ดังนี้

ภาพที่ 7

ภาพแสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนช่อง B4 = C123 = DL4 ของอรทัย เจือจันอัด (2530) กับงานวิจัยนี้ที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และ Pudhitanakul (1979)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
2					
3	ว.2	ว.4	ว.6	ว.4	ว.5
4					

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงภาษาไทยวนจากงานวิจัยนี้ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.4	ว.3	ว.1
2					
3	ว.2	ว.4	ว.5	ว.4	ว.5
4					

รูปแบบการรวมเสียงภาษาไทยวนจากงานวิจัยของอรทัย เจือจันอัด (2530)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.4	ว.5	ว.5	ว.4
2	ว.2		ว.6		
3					
4	ว.3	ว.3	ว.4		ว.2

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงภาษาโคราช 6 วรรณยุกต์ รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงภาษาโคราช 4 วรรณยุกต์
จากงานวิจัยของ Pudhitanakul (1979)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3			ว.1
2	ว.2	ว.4			
3		ว.4			
4		ว.4			

จากงานวิจัยของ Pudhitanakul (1979)

จากภาพที่ 7 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของงานวิจัยนี้ งานของอรทัย เจือจันอัด (2530) และ Pudhitanakul (1979) อาจมีความเป็นไปได้หรือไม่ที่วรรณยุกต์ช่อง B4 = C123 = DL4 ของอรทัย เจือจันอัด (2530) น่าจะมีอิทธิพลจากภาษาไทยโคราชที่เกิดจากการสัมผัสภาษา ผลจากการเปรียบเทียบรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงที่พบของอรทัย เจือจันอัด (2530) มีรูปแบบใกล้เคียงกันกับงานวิจัยของ Pudhitanakul (1979) ที่มี 4 วรรณยุกต์ แต่ก็ไม่ได้มีรูปแบบการรวมเสียงเหมือนกันทีเดียวเนื่องจากงานของ Pudhitanakul (1979) ที่มี 4 วรรณยุกต์ ช่อง C มีการแยกเสียงรวมเสียงเป็นแบบ C1-234 แตกต่างจากงานของอรทัย เจือจันอัด (2530) ที่แยกเสียงเป็นแบบ C123-4 แต่ผู้วิจัยกลับพบว่ารูปแบบการรวมเสียง B4 = C123 = DL4 (อรทัย เจือจันอัด, 2530) มีรูปแบบคล้ายกับระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยลื้อของ Chaimano (2009) และ Intajamornrak (2011) ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8

ภาพแสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการรวมเสียงของวรรณยุกต์ B4 = C123 = DL4 ของอรทัย เจือจันอัด (2530) กับ Chaimano (2009) และ Intajamornrak (2011)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.	ว.	ว.	ว.	ว.1
2	1				
3	3				
4	ว.	ว.	ว.	ว.	ว.5
	2	4	5	4	

รูปแบบการรวมเสียงจากงานวิจัย
ของอรทัย เจือจันอัด (2530)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.	ว.	ว.	ว.	ว.1
2	1	3	4	3	
3					
4	ว.	ว.	ว.	ว.	ว.4
	2	4	5	4	

งานวิจัยภาษาไทยลื้อ
ของ Chaimano (2009)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.	ว.	ว.	ว.	ว.1
2	1	3	4	3	
3					
4	ว.	ว.	ว.	ว.	ว.4
	2	4	5	4	

งานวิจัยภาษาไทยลื้อ
ของ Intajamornrak (2011)

จากภาพที่ 8 มีความเป็นไปได้ว่าภาษาไทยวนที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาที่พบในงานของอรรถัย เจือจันอัด (2530) ผู้บอกภาษากลุ่มนี้อาจมีการพัฒนาวรรณยุกต์โดยมีการผสมผสานกับภาษาไทยลื้อ เนื่องด้วยจากประวัติในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2325 - 2356 ในยุคพื้นฟูเมืองเชียงใหม่ ชาวไทลื้อได้ถูกพระยาภาววิละเจ้าเมืองเชียงใหม่ทำการกวาดต้อนลงมาตั้งเมืองเชียงใหม่และหัวเมืองใกล้เคียงตามนโยบาย "เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง" (ทองดี กองคำ, 2554; ศิริพร ณ ถกลาง, 2545) ทำให้ชาวไทยวนกับชาวไทลื้อมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกันหรืออยู่ร่วมกัน จึงอาจทำให้มีการพัฒนาวรรณยุกต์จากภาษาไทยลื้อ นอกจากนี้ถ้าจะเปรียบเทียบเรื่องของระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่างานของอรรถัย เจือจันอัด ศึกษาไว้เมื่อปี พ.ศ. 2530 ซึ่งห่างจากการศึกษาวิจัยนี้ที่เก็บข้อมูลในปี พ.ศ. 2559 เป็นระยะเวลา 29 ปี ซึ่งอาจจะมาจากการเจริญเติบโตของเมือง การคมนาคม ทำให้ชาวไทยวนที่อำเภอสีคิ้วสามารถติดต่อสื่อสารกันกับชาวไทยวนกลุ่มอื่น ๆ ได้ง่ายและสะดวกขึ้น กอปรกับชาวไทยวนมีการส่งเสริมให้รักษาตำรายุ่ซึ่งภาษาและวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น 2) รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนจากการศึกษาวิจัยของ Tanlaput (1988) ศึกษาการแปรของวรรณยุกต์ในภาษาคำเมืองที่จังหวัดลำปาง พบว่าแตกต่างจากงานวิจัยนี้ คือ อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง ซึ่งมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียง A12-34 BCD123-4 โดยเสียงวรรณยุกต์ช่อง DL123 และ DS123 มีการรวมเสียงเป็นวรรณยุกต์เดียวกัน คือ B123 = DL123 = DS123 ทำให้พบว่ามีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 6 หน่วยเสียง ดังภาพที่ 9 และ 3) รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทยวนจากการศึกษาวิจัยของ Plungsuwan (1981) และงานวิจัยของ วนิตา สารพร (2531) ที่อำเภอปากท่อ และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่ามีรูปแบบการแยกเสียงรวมแบบ A12-34 BCDL123-4 มีการรวมเสียงเหมือนกันกับระบบวรรณยุกต์แปรแบบที่ 3 คือ วรรณยุกต์ช่อง A34 = B123 = DL123 และ B4 = C4 = DL4 ทำให้พบว่ามีเสียงวรรณยุกต์จำนวน 4 หน่วยเสียง แต่แตกต่างกันโดยวรรณยุกต์ช่อง DS ไม่มีการแยกเสียง คือ DS1234 ซึ่งเสียงวรรณยุกต์ช่อง DS ยังพบว่ามีเสียงวรรณยุกต์เดียวกันกับวรรณยุกต์ช่อง A12 พบที่อำเภอบ้านโป่ง และเสียงวรรณยุกต์ช่อง C123 ที่อำเภอปากท่อ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 9

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์
ภาษาไทยวนจากการศึกษาวิจัยของ Tanlaput (1988)
ที่อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	
2					
3	ว.2				
4					

↑ B = DL ↑

ภาพที่ 10

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทย
วนจากการศึกษาวิจัยของ Plungsuwan (1981) และ
งานวิจัยของ วนิดา สารพร (2531) ที่อำเภอปากท่อ
และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.2	ว.4	ว.2	ว.1 / ว.4
2					
3					
4	ว.2	ว.3			

B = DL

จากการศึกษาภาษาของชาวไทยวนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเปรียบเทียบ
ภาษาไทยวนที่พบจากการศึกษาวิจัยนี้และจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้วนั้น เมื่อ
วิเคราะห์การแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาไทยวนพบว่า เรื่องของระยะเวลา
มีผลเป็นอย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงเสียงในปัจจุบัน ดังเช่นผลที่พบที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัด
นครราชสีมา ระหว่างการศึกษาวิจัยนี้กับงานของอรัทัย เจือจันอัน (2530) ซึ่งห่างกันเป็นระยะเวลา
29 ปี มีผลทำให้อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบการเปลี่ยนแปลงเสียงจากเดิมงานของ
อรัทัย เจือจันอัน (2530) ที่มีการแยกเสียงรวมเสียง B4 = DL4 = C123 เป็น B4 = DL4 ≠
C123 ในงานศึกษาวิจัยนี้ และภาษาไทยวนถิ่นลำปาง สำเนียงลำปาง (ตอนใต้) ที่พบที่อำเภอเถิน
จังหวัดลำปาง ระหว่างการศึกษาวิจัยนี้กับงานของ Tanlaput (1988) และ Bunmee (2007) ซึ่ง
ห่างกันเป็นระยะเวลา 28 ปีและ 9 ปี ตามลำดับ พบสำเนียงย่อย 2 สำเนียง คือ เสียงวรรณยุกต์
ช่อง A12 ที่พบจากงานวิจัยของ Tanlaput (1988) เป็นเสียงกลาง-ตก-ขึ้น ซึ่งเหมือนกันกับ
เสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษากลุ่มหนึ่งที่พบในงานวิจัยนี้ ส่วนงานของ Bunmee (2007)
เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น ซึ่งเหมือนผู้บอกภาษากลุ่มของงานวิจัยนี้ ดังนั้นจากระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง
ไปที่ตั้งเดิมชาวไทยวนที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปางมีเสียงกลาง-ตก-ขึ้น (Tanlaput, 1988) และ
ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงเสียงเป็น ต่ำ-ขึ้น (Bunmee, 2007) จึงทำให้ปัจจุบันชาวไทยวนที่
อำเภอเถินจึงพบทั้ง 2 เสียง ดังพบในการศึกษาวิจัยนี้

ดังนั้นถึงแม้ปัจจุบันจะพบชาวไทยวนอาศัยอยู่กระจายทั่วทั้งภาคเหนือ และบางส่วน
ของภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เรียกได้ว่าเป็นคนที่อาศัยอยู่นละประเทศแต่
ภาษาไทยวนก็ยังเป็นสิ่งที่สืบสร้างหาความสัมพันธ์ในทราบว่าไม่ว่าชาวไทยวนจะอาศัยอยู่ ณ

ที่แห่งใดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ยังคงใช้และรักษาภาษาไทยวนเพื่อปกป้องความเป็นตัวตนของคนไทยวน โดยภาษาไทยวนที่พบมีการเปลี่ยนแปลงไปในเรื่องของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ อันเนื่องด้วยปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การอยู่ใกล้หรือไกลจากชุมชนที่ใช้ภาษาของคนกลุ่มใหญ่ในบริเวณนั้นหรือไม่ การคมนาคมสะดวกสบายหรือไม่ การติดต่อสื่อสารกันสะดวกหรือไม่ ทำให้เสียงที่พบอาจเป็นไปในรูปของการยืมเสียง การสัมผัสภาษา และระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง ทั้งหมดนี้มีผลที่ทำให้ภาษาไทยวนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การแปรตามภูมิภาคของภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย “ศาสตราจารย์วิจัยดีเด่น” ประจำปี 2558 จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมีศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ในการจัดทำบทความวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ นางสาวรัชฎาภรณ์ ผลยะฤทธิ์ ผู้ช่วยวิจัย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่ให้โอกาสผู้เขียนคนที่ 1 เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง/References

- กรรณิการ์ วิลลเกษม. (2549). *ภาษาไทยถิ่นเหนือ NORTHERN THAI DIALECT*.
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรรยา บุญพันธ์ และคณะ. (2524). *พจนานุกรมภาษาไทยกรุงเทพ-ไทยเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2556). *ความเป็นมาของคำสยาม, ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อ
ชนชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชนนิยม.
- ทองดี กองคำ. (2554). *ประวัติไทลื้อ*. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2560]
<https://sites.google.com/site/tongdeekongkham/baw-lux-nxy>
- เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล. (2505). *หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประไพพรรณ กัวเกษม. (2554). *ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง
จังหวัดแพร่*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “แม่โจ้-แพร่ วิจัย
ครั้งที่ 2” วันที่ 1-2 กันยายน 2554. หน้า 556-566.
- ปิยะวัติ วงษ์ชัย. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษายองกับระบบเสียงภาษาไทย
เหนือ (กำเมือง) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
กรุงเทพฯ.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2555). *โครงการ การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงใน
ภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศศรี แจ้งไพร. (2520). *หน่วยเสียงภาษาแพร่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระยาประชาภิจักรจักร. (2557). *พงศวดารโยนก*. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). *วิถีล้านนาใต้ฟ้าเมียวดี*. เชียงใหม่: บริษัท
ทรีโอแอดเวอร์ไทซิ่ง แอนด์ มีเดียจำกัด.
- มยุรี พูนผลวัฒนาภรณ์. (2553). *การศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือที่ตำบลท่าสายลวด
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ยุวเรศ วุทธิธรรพ์. (2547). *การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือในตำบลฝายหลวง
อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และ
ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*.
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

- รุ่งนภา เตียรถาวร. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยวน 4 จังหวัดในภาคกลาง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- วนิดา สารพร. (2531). *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยวน ตำบลดอนแร่ และตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรลักษณ์ เตชะประทุมวัน. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกภาษาไทยวน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วิภาวรรณ ถิ่นจันทร์. (2558). *การแปรเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นในจังหวัดแพร่* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิราพร ณ ถกลาง. (2545). *ชนชาติไทในนิทาน: แลลวดแวนคติชน และวรรณกรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศุจินันท์ จิตวิริยนนท์. (2555). การปรับค่าความถี่มูลฐานโดยการแปลงค่าเฮิรตซ์เป็นเซมิโทน : แนวทางในการเสนอผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์. *The Journal: Journal of the Faculty of Arts*, 8(2), 19-46.
- สงวน โชติสุวรรณ์. (2512). *ไทยวน-คำเมือง*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. (2514). *ไทยรบพม่า*. พระนคร: คลังวิทยา. หน้า 235-237.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2543). *ภูมิศาสตร์ภาษาไทยถิ่น*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, สุจิตลักษณ์ ดีผดุง, สุมิตรา สุวรรณ์เดชา, ณรงค์ อาจสมิติ, ปัทมา พัฒน์พงษ์, และพิเชฐ สีตะพงศ์ (2554). *แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย*. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 30(2), 83-114.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์, และยุทธพร นาคสุข. (2559). *การจำแนกภาษากะลอมตามแนวทางภาษาศาสตร์*. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 35(2), 35-56.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, สุจิตลักษณ์ ดีผดุง, สุมิตรา สุวรรณ์เดชา, ปัทมา พัฒน์พงษ์, ณรงค์ อาจสมิติ, และพิเชฐ สีตะพงศ์. (2554). *การใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัทสร้างสื่อจำกัด.
- สร้อยดี อ่องสกุล. (2539). *ประวัติศาสตร์ล้านนา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

- สารภี ศิลลา. (2518). *เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพฯกับภาษาคูบัว* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. เล่มที่ ๓๒ เรื่องที่ ๕ เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ / เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน [เข้าถึงเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2560]
<http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=32&chap=5&page=t32-5-infodetail04.html>
- สิริวรรณพิชา ธนจิราวัฒน์, และสมทรง บุรุษพัฒน์. (2560). ระบบเสียงภาษาไทยวนในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 34(1), 90-117.
- เสน่ห์ ชาวขมิ้น. (2531). *ภาษาไทยวน ที่ตำบลท่าช้าง อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สุธีรา ภูมิเจริญ. (2538). *ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อรทัย เจือจันอัด. (2530). *ระบบเสียงภาษาถิ่นยวน ที่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เอกพล กันทอง. (2550). *การแปรของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ตามกลุ่มอายุ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Bunmee, A. (2007). *Dialect Geography of Khammueang Lampang: A Tonal Study* (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Brown, J. M. (1965). *From Ancient Thai to Modern Dialect*. Bangkok: White Lotus.
- Chambers, J. K., & Trudgill, P. (1980). *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chamberlain, J. (1975). A new look at the historical and classification of the Tai language. In J.G. Harris & J. R. Chamberlain (Eds.), *Studies in Tai linguistics in honor of William J. Gedney* (pp.44-66). Bangkok: Central Institute of English Language.
- Intajamornrak, C. (2009). The Fundamental Frequencies of Tai Yuan Tones Spoken by Lua' (Mal) Speakers in Nan Province, Thailand [Special Issue]. *MANUSYA: Journal of Humanities*, 17, 20-33.
- _____. (2011). Tonal variation and change in Tai Lue spoken in Phrae province. In Seino van Breugel (Ed.), *Proceedings of the Thammasat Internation Symposium on language and linguistics*, 4-22.

- _____. (2013). *Language Contact: Challenging in Diversity*. Naresuan University, Thailand. The Asian Conference on Education 2013 – Official Conference Proceedings 2013.
- Chaimano, K. (2009). *Tonal variation of Tai Lue spoken in Thailand* (Doctoral dissertation). Mahidol University, Bangkok.
- Chotecheun, S. (1986). *The Phonology of Nan with Comparisons to Phrae* (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Cooper, M. (1997). *A Tonal Study of Kammuang in Phayao*. Payap Research and Development Institute and The Summer Institute of Linguistics. Research report #146. Chiangmai.
- Falk, J. (1973). *Linguistics and Language: A Survey of Basic Concepts and Applications*. Lexington, Mass: Xerox college Publishing.
- Gardner, J. (1996). *A Tonal study of Kammuang in Nan and Phrae*. Payap Research and Development Institute and The Summer Institute of Linguistics. Research report #138. Chiangmai.
- Gedney, W. J. (1972). A Checklist for determining tones in Tai dialects. In M. Estellie Smith (Ed.), *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. The Hague: Mouton. 423-427.
- Jonathan, G. (1996). *A Tonal Study of Kammuang in Nan and Phrae* (Research Report No.138). Payap Research and Development Institute and The Summer Institute of Linguistics.
- Jones, R. B. (1965). Phonological Features of Northern Thai. *Southeast Asia Program Data Paper No. 58*, Cornell University, Ithaca.
- _____. (1972). A Checklist for determining tones in Tai dialects. In M. Estellie Smith (Ed.), *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*, (pp. 423-427). The Hague: Mouton.
- Khanittanan, W. (1973). *The Influence of Siamese on Five Lao Dialects* (Doctoral dissertation). The University of Michigan.
- Lewis, M. P. (Ed.). 2009. *Ethnologue: Languages of the World*. Sixteenth edition. Entry for Northern Thai Dallas, Tex.: SIL International.
- Li, Fang Kuei. (1977). *A handbook of comparative Tai*. Manoa: The University of Hawaii Press.

- Mundhenk, N. A. (1967). *Myuang Dialects : Types of Language Variation*.
Manuscript.
- Pantupong, W. (1976). Some phonetic notes on Tai Yuan. *PASAA*, 6(1-2), 126-143.
- Person, R. K. (1998). *A Comparative Study of Tones in the Khammuang of Lampang and Chiang Rai*. No.147. Payap Research and Development Institute & The Summer Institute of Linguistics.
- Pudhitanakul, W. (1979). *A Tonal Comparison of Dialects in Nakhon Ratchasima Province*. In Thailand, M. Phil (Thesis), U. London.
- Plungsuwan, W. (1981). *A Tonal Comparison of Tai Dialects in Ratchaburi* (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.
- Pankhuenkhat, R. (1981). *A Comparative Phonology of Tai Phake and Tai Kammueng*. Nakhornpathom: Institute of Language and Culture For Rural Development, Mahidol University.
- _____. (1982). *The Phonology of the Lanna Language (A Northern Thai Dialect)*. Nakhornpathom: Institute of Language and Culture For Rural Development, Mahidol University.
- Schliesinger, J. (2003). *Ethnic Groups of Laos, volume 3 Profile of Austro-Thai Speaking Peoples*. Bangkok: White Lotus Co., Ltd.
- Tanlaput, A. (1988). *Tonal Variation of Lampang Kham Muang* (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.